

ERIK HÖÖK:

Attack mot tätort

”Lokaliseringsfrågan kommer väsentligen att gälla vilka tätorter som i framtiden skola öka — eller eventuellt minska — sin folkmängd.” På detta sätt sammanfattar utredningen angående näringslivets lokalisering, som avgav sitt betänkande för ett par år sedan sin uppfattning om de befolkningsförflyttningar som i framtiden ter sig realistiska och som sätter de gränser, inom vilka lokaliseringpolitiken har att söka sina arbetsuppgifter. Man tänkte sig alltså att den framtida lokaliseringpolitiken endast skulle bli en fråga om tätorternas inbördes konkurrens om arbetskraften.

I den bondeförbundsmotion, som av hr *Pettersson* i Dahl m.fl. väckts i riksdagens andra kammar och som berör den framtida utformningen av närings- och bebyggelsestrukturen i landet, återkommer flera synpunkter och ordvändningar från lokaliseringsutredningen. Men den citerade satsen och den syn på problemen den ger uttryck åt saknas där

helt. Detta är nog ingen tillfällighet, ty denna mening rimmar illa med de syften motionen vill främja.

Lika ensidiga i sin återgivning av fakta och synpunkter är motionärerna när de återoppar den avhandling om »Befolkningsutveckling och urbanisering i Sverige 1941—50», som skrivits av *Gösta Ahlberg*. Ett omfattande arbete har i denna avhandling ägnats åt att hyfsa de officiella siffrorna för de administrativa områdenas befolkningsförändringar med hänsyn till inkorporeringar etc. Sådana korrigerade siffror passar emellertid inte motionärerna utan de tar de siffror som gör det största utslaget i den riktning de önskar. Befolkningsförskjutningarna mellan städer och landsbygd anges därför med de officiella siffrorna och det kan då visas att befolkningen på landsbygden sedan 1910 sjunkit från 4.155.000 till 3.764.000 år 1950. Tar man hänsyn till inkorporeringar o.d. — som motionärerna anser kan påverka

siffrorna men inte vill ge något mått på — får man enligt *Ahlberg* i stället 3.746.000 år 1910 medan siffran för 1950 överensstämmer med motionens. Städernas tillväxt skulle på motsvarande sätt reduceras från motionärernas 1.104.000 år 1910 och 3.283.000 år 1950 till *Ahlbergs* 1.776.000 resp. 3.283.000.

Genom en på detta sätt upplagd citatkonst kan motionärerna med lätthet påvisa en mängd olägenheter av den lokala inriktning som befolkningsförflyttningar och näringslivets lokalisering har haft. Å ena sidan pekar man på trafik- och bostadsproblemen i Stockholm och vidare hävdar man med hjälp av brottmåls- och skilsmässostatistik att storstadsmiljön inte »kan sägas ge individen de bästa möjligheterna till en lyckosam personlig utveckling». Å andra sidan framhävs hur »glesbebyggelsen» blivit eftersatt i fråga om ekonomisk, social och kulturell standard. Det är där fråga om sysselsättningsmöjligheter, kommunikationer, utbildningsmöjligheter, nöjen osv.

Men vart vill man nu komma genom den i grova penseldrag målade bilden? Jo, man vill uppnå en upprustning av landsbygden med industrier, med kommunikationer, med serviceanordning

gar etc. Och för den skull önskar man en utredning. Denna skall dock tydligen inte bli helt förutsättningslös. Ty förutom allmänna målsättningar om en förnuftig fördelning av näringsliv och bebyggelse över landet skall den beakta att »framför allt måste sådana möjligheter skapas att den på landsbygden uppväxande ungdomen kan beredas sysselsättning och därmed möjligheter att stanna kvar på landsbygden». Rätt till arbete där man är född blir bondeförbundsvarianten av fullsysselsättningspolitiken. Vidare bör småbruket bibehållas i så stor utsträckning som möjligt. I fråga om vägar, kommunikationer, elkraft o.d. skall man se till att »villkoren blir likvärdiga överallt där förutsättningar i övrigt finns för företagsamhet». När man sedan även kommer med krav på att sjukvård, social hemhjälp och åldringsvård får en tillfredsställande utveckling, att en tillfredsställande pensionering av företagare och arbetare snarast införes m.m. är snart valprogrammet fullständigt. Men linjerna för den utredning man vill ha tillsatt, klarnar knappast.

Lokaliseringsutredningen har i sitt betänkande påvisat hur komplicerade lokaliseringsfrågorna är. Den har efter flera års arbete

funnit att förutsättningarna och kraven på skilda näringsgrenars förläggning är så svårbedömda och ständigt undergår så stora förändringar att den inte ansett sig kunna ange någon bestämd riktpunkt för lokaliseringpolitiken. Den höll före att först måste dessa problem noga studeras och utforskas innan man ger sig in på att utnyttja de politiska medel som kan stå till buds i en aktiv lokaliseringspolitik.

Av detta betänkande borde det väl stå klart att frågan om näringslivets lokalisering inte är särskilt väl lämpad att stekas samman med en mängd andra frågor till en anrättning som missväntligt liknar valfläsk. Bland motionärerna befinner sig ändock en riksdagsledamot, som även satt i lokaliseringsutredningen och som bort kunna förmedla en sådan insikt.

Alldeles bortsett från hur denna speciella fråga ligger till, kan det tyckas att om riksdagsmännen önskar att deras utredningskrav skall tas på allvar, de någorlunda klart och koncist sökte ange och begränsa den fråga de önskar få utredd. Och inte som i detta fall låta en utredningsmotion svälla ut till att omfatta en mängd problem av såväl näringspolitisk som social och kulturell art.